

Når ideer bliver til virkelighed

af Malene Dietz

Hvordan skaber vi rum for innovation. Det var et af de spørgsmål, der i løbet af året dannede rammen for 10. klassetrins iværksætterprojekt. Et projekt der undervejs satte elevernes evne til at tænke kreativt og turde tage chancer på en hård prøve.

Stemningen er intens

Dørene er netop blevet åbnet for de mange forældre og andre interesserede, der har valgt at lægge vejen forbi til en aften i iværksætteriets tegn. Aftenen markerer afslutningen på mange måneders anstrengelser. Det er kun få minutter siden, de sidste tøjkreationer blev hængt op, pærerne endelig virkede i de kreative sokkelamper, og cafeen fandt den rigtige cd med stemningsmusik frem. Nu står eleverne forventningsfulde ved de mange opstillede boder. Hvad, der startede som spæde ideer, skal nu stå deres første alvorlige prøve: Kan produkterne afsættes?

Fra OSO til iværksætterprojekt

Med UVMs udgivelse "En bedre skole" blev der for alvor sat fokus på innovation og iværksætteri som et af de nye indsatsområder i folkeskolen. Denne udfordring valgte vi at tage op i 10. klasse.

Vores mål var, at vi ved at sætte fokus på iværksætteri kunne åbne elevernes øjne for de muligheder, der ligger i en karriere som selvstændig.

Tidligere har den obligatoriske selvvalgte opgave, hvor eleverne gør sig personlige overvejelser mht. til job og uddannelse, været en fast del af skolens 10.klasses forløb. Vi valgte derfor at betragte iværksætterprojektet som en videreudvikling af OSO-opgaven. Desuden så vi iværksættertanken som en åbenlys mulighed for at afprøve nye veje inden for projektorienterede arbejdsformer. I den forbindelse lod vi os inspirere af Frode Boye Andersen. I sin bog "*Mellem pligt & pensum og lyst & læring*" (DHL 1998) betragter han projektet som en trebenet arbejdsproces, der udspiller sig mellem ressourcer, produkt og indhold. Det bærende element behøver ifølge FBA ikke nødvendigvis at være den traditionelle problemformulering. Det kan også være den gode ide og de problemstillinger, der naturligt opstår i processen frem mod realiseringen af ideen.

Kunsten at få en ide

Det bærende element i ethvert iværksætterprojekt er netop den gode ide. Derfor ønskede vi fra starten at skabe rammerne for, at eleverne kunne finde rum og inspiration til at udvikle disse ideer. Som led i inspirationsprocessen fik

vi besøgte af nogle "rigtige iværksættere", og eleverne tog selv kontakt til forskellige virksomheder. Elevernes ideer blev løbende skrevet ned, diskuteret og fremlagt. Som forventet var det at få en ide til et iværksætterprojekt ikke en lige nem opgave for alle. Nogle oplevede idé-fasen som frustrerende, mens andre nærmest sprudlede over med mere eller mindre bæredygtige ideer. Som vejledere fungerede vi i denne fase først og fremmest som kritiske sparringspartnere i forhold til de fremlagte ideer. Desuden var det vigtigt at opfordre de elever, der fandt opgaven svær, til at turde tænke kreativt eller til at se mulighederne i andres ideer. Efter idé-fasen stod det os klart, at spørgsmålet om, hvordan vi udvikler elevernes evner til at få ideer og tænke kreativt, bør være et vigtigt fokusområde i fremtidige iværksætterprojekter.

En rummelig gruppedannelse

Som optakt til den endelige gruppedannelsesproces blev ideerne inddelt i områderne: service, håndværk og erhverv. Efter en uge, hvor eleverne kunne skrive sig på de forskellige ideoplæg, blev der dannet en række virksomheder. Som så ofte i gruppedannelsesprocesser stødte vi på problematikken med restgrupper. Alligevel oplevede vi iværksætterformen som mere rummelig end tidligere projektarbejdsformer. For det første krævede mange projekter folk med praktisk håndlag i forbindelse med produktudviklingen. Andre projekter krævede af praktiske årsager en del gruppe-medlemmer. Nogle samlede hurtigt op på dette og sørgede på et tidligt tidspunkt for at hverve folk. Enkelte valgte dette fra og måtte undervejs erkende, at det er svært at få en større produktion til at køre, hvis der er for få hænder til at udføre arbejdet. En såkaldt restgruppe af drenge vandt hurtig respekt og anerkendelse hos de andre - både ved at lave et meget gennemført produkt (fodboldmål) og ved senere at få afsat produktionen uden for skolens regi. Det var herligt at se en flok børn fra en børnehave kaste sig over de nyproducerede mål ved leveringen, og der var faktisk scoret i det ene mål, før det andet var på plads. Det helt store problem kom bagefter, da der skulle fabrikeres en faktura, der kunne tilfredsstille børnehavens revision.

Direktører og medarbejdere

Ofte er rollefordelingen i projektgrupper et langt stykke hen ad vejen uafklaret. Nogle tager naturligt styringen af projektet, mens andre fungerer som mere eller mindre passive tilskuere til resten af gruppens arbejde. Det går ikke i et iværksætterprojekt. Her er en afklaret rollefordeling afgørende for, om projektet lykkes. Her skal der være plads til, at nogle ejer ideen mere end andre. Og der skal være plads til, at man udfører forskelligartede opgaver og har forskellige ansvarsområder.

Det fælles ejerskab til projektet ligger altså ikke i, at alle laver lige meget og har lige meget at skulle have sagt, men i at man arbejder frem mod et fælles mål.

Med dette i baghovedet blev en afklaring omkring rollefordelingen i virksomheden opstillet som et krav til de enkelte grupper. For nogle gik dette smertefrit, mens andre havde svært ved at placere især lederrollen. Nogle

grupper holdt fast i, at alle i virksomheden skulle bestemme lige meget og deles om arbejdsopgaverne. Dette viste sig at være svært at leve op til i praksis. Nogle grupper valgte derfor undervejs at tage deres roller op til revision.

I dag manglede der igen penge i kassen, og vi bruger også alt for mange. Vi har besluttet, at jeg skal være kasserer, så der kun er en, der har ansvaret for pengene. (Cafegruppen)

Den meget klare rollefordeling er desuden med til at give eleverne indsigt i de muligheder, der ligger i at udnytte hinandens kompetencer.

Jeg har vist de andre i gruppen, hvordan man laver kæder til de armbånd, jeg har designet. Det er godt, at alle gider arbejde så hårdt, ellers kunne det nok ikke lade sig gøre. ... har lavet et oplæg til plakaterne og fundet på et slogan. (Sølvsmedegruppen)

En tur i banken

En iværksætter må den lange tur til banken og sælge sin ide. For at give eleverne denne oplevelse af virkeligheden, udnævnte lærerne sig selv til bankrådgivere. Vi havde til dette formål lånt en portion penge fra skolen. Hver gruppe måtte præsentere deres ide så overbevisende, at banken følte det relevant at støtte projektet. Desuden blev der differentieret i beløbets størrelse alt efter behov og afsættelsesmuligheder. Eleverne skulle forud for mødet med banken lave en projektbeskrivelse, hvor de bl.a. skulle gøre sig en række overvejelser mht. til produkt, produktion og markedsføring.

I den forbindelse skulle der også lægges et budget. Men vores forventninger til elevernes kompetencer indenfor budgetlægning og regneark viste sig at være for høje. Det er et område, som kræver en mere konkret indsats, hvis eleverne ikke skal opleve det som en barriere i deres arbejde.

Elever på afveje

Som så ofte, når man tror, man har gennemtænkt alt, opstår der uforudsete situationer.

Banken havde efter lange overvejelser besluttet sig for at støtte en gruppe, der ønskede at lave hjemmelavet chokolade og sælge det i gaveæsker til udvalgte virksomheder. Så snart gruppen havde fået udleveret pengene opgav de dog ideen med chokolade og gaveæsker. I stedet gik de i gang med at lave fastelavnsris og med sporadisk salg af slik i frikvartererne. Eller bolsjegruppen, der som følge af et øjeblik svaghed, alligevel fik lov til at gå videre med deres projekt. Gruppen tilbragte herefter to uger i et køkken med at lave – ja, bolsjer. Lærerne havde svært ved at få øje på iværksætterånden. Eleverne fik en negativ oplevelse af ikke at leve op til vores forventninger. Men vigtigst af alt gjorde vi os som lærergruppe den grundlæggende erfaring, at der på et tidligt stadium må opstilles nogle mere klare retningslinjer for, hvad et godt iværksætterprojekt skal indeholde. Og disse forventninger må formidles på en måde, der gør dem gennemskuelige for eleverne.

Plads til at fejle

Projektet stillede store krav til elevernes evne til at turde tage chancer og tænke stort. Traditionelt belønner skolen ofte opgaver, der fra starten er løst rigtigt. Men hvis vi skal udvikle elevernes innovative kompetencer, er det vigtigt at have fokus på andet end korrekte problemløsninger.

Mange elever havde svært ved at tackle de forhindringer, de mødte undervejs i processen, fordi disse ofte blev oplevet som personlige nederlag. Men et iværksætterprojekt kan ikke kun vurderes i forhold til, hvorvidt produktet udvikles og afsættes med succes. Første forsøgs nederlag kan sagtens være det rigtige afsæt til et nyt forsøg. Derfor er det vigtigt, at eleverne opfordres til at sætte processen i centrum. Og der skal være plads til at fejle.

Vi aner ikke, om der kommer 100 eller 10 mennesker til vores arrangement. Det er frustrerende. Men vi er nødt til at tro på det. Det kan lade sig gøre. (Kulturgruppen)

Problemet er bare, at der ikke er nogen af grupperne, der vil bruge penge på reklame. Vi må finde en anden måde at afsætte vores produkt på. (Reklamegruppen)

Vi er bange for, at det kun er dem, vi kender – og vores forældre – der vil købe vores produkter. (Sokkelampe-gruppen – som endda havde fået afsat et par lamper til videresalg i en forretning)

For at styrke fokuset på processen lagde vi i vores vurdering af elevens udbytte af projektet stor vægt på spørgsmål som: Hvordan tackler gruppen evt. modstand, kan de leve med kompromiser og se nye muligheder? Er de risikovillige og åbne over for at lære af deres fejl?

Den elektroniske logbog og hjemmeside

For at kunne følge processen tæt førte eleverne en elektronisk logbog. Gruppernes logbog udgjorde en del af den hjemmeside, som skulle knyttes til hvert projekt. På hjemmesiden skulle man også kunne læse om firmaets produkter, dets regnskab m.m. Selvom nogle udtrykte bekymring i forhold til denne i deres øjne ekstra arbejdsbyrde, holdt vi fast i dette som et krav. Via hjemmesidens logbog blev eleverne fastholdt i løbende at stoppe op og reflektere over projektets udvikling. Eleverne var ofte ude af huset i løbet af produktionsugerne. Derfor viste hjemmesiden sig hurtigt at være et uundværligt kommunikativt redskab. Her kunne såvel elever som lærere klikke sig ind og få et "her og nu" billede af projektet.

H_PSA@psu.dk el. møde op til Åbent hus Onsdag d.5.marts kl.19.00 på: SPF Islevgård Allé 5 2610 Rødovre'. On the right side, there is a photograph of a person wearing a green top and a black and white patterned skirt. Below the photo, it says 'En skitse af den smarte halvtredser nederdel som er blevet kraeret af Sine! Døbt: 'Priskilla'.'" data-bbox="125 599 888 848"/>

H?PS!

Velkommen til H?PS!

Velkommen til H?PS's hjemmeside.

H?PS er tøj firma som er opstået i forbindelse med et afsluttende 10.klasse projekt: OSO (Obligatorisk Selvvalgt Opgave)! I det projekt skulle vi have noget som hedder; "Iværksætter!" Vi skulle lave vores eget firma hvor vi skulle producere og sælge vores ting, men på et plan som kunne forbindes til et firma i erhverslivet!

På tværs af de to 10.klasser blev H?PS dannet som består af tre piger; Benedikte, Sine og Rosa!

Her på denne hjemmeside kan i se udvalgte ting, som blev produceret i de to projektuger. Husk at der er mange flere spændende ting end vist her!

Hvis i har spørgsmål eller er interessererede i at købe kan i kontakte os på: H_PSA@psu.dk el. møde op til Åbent hus Onsdag d.5.marts kl.19.00 på: SPF Islevgård Allé 5 2610 Rødovre

En skitse af den smarte halvtredser nederdel som er blevet kraeret af Sine! Døbt: "Priskilla"

Eksempel fra designgruppens hjemmeside

Den røde tråd

Den første introduktion til projektet lå allerede i uge 37. Undervejs havde vi opsamlingsperioder, hvor vi gjorde status over forløbet. Men en stor del af tiden skulle eleverne arbejde selvstændigt med deres projekt. Først i de sidste to uger af forløbet, op til iværksætteraftenen, fik eleverne mulighed for at fordybe sig 100% i deres iværksætterprojekt. Nogle trivedes fint med den store frihedsgrad og nød, at der var tid til at udvikle og gennemtænke ideerne. For andres vedkommende måtte vi erkende, at rammerne var for brede, og tidsplanen for langtrukken. De mistede den røde tråd undervejs, og oplevede det som at skulle starte forfra hver gang, vi mødtes. Set i bakspejlet kunne tidsplanen med fordel have været strammere. Men selvom tidsplaner strammes, vil vi formodentlig stadig stå tilbage med en gruppe elever, som mere eller mindre frivilligt står af undervejs. Men iværksætterprojektets rummelighed gjorde trods alt denne gruppe mindre. Eller sagt på en anden måde:

Det var et hårdt projekt, for man skulle hele tiden tænke. (Søren)

Man lærer noget om sig selv

"Det bedste projekt, vi har haft". Sådan udtrykte mange elever det i deres tilbagemeldinger.

Og selvom ikke alle var lige begejstrede, synes eleverne på hver deres måde at

have gjort sig nogle erfaringer, som de kan drage nytte af i fremtiden. Mange nævner i deres logbøger, at de har lært meget om sig selv. Vigtige erkendelser, der måske i fremtiden kan bruges, når der skal vælges uddannelse og karriere.

Jeg har lært, at jeg kan være rigtig stædig, og at jeg har svært ved at give slip på tingene, før de er færdige. (Pernille)

Jeg har lært meget af denne opgave. Jeg har bl.a. lært noget om planlægning og organisering, om hvad penge betyder og om, hvad der kan lade sig gøre. En fornemmelse, jeg overhovedet ikke havde, da vi startede. Jeg er endda rykket tættere på engang selv at blive iværksætter. (Marie)

Det kan lade sig gøre

Tilbage til iværksætteraftenen. Det er tid til at pakke sammen og gøre status. Tøjfirmaet H!PS er ved at boble over af begejstring. Deres design er gået som varmt brød. Tilbage sidder et andet tøjfirma, der kun har fået solgt et par bluser. De har netop fået deres første lektion i begrebet konkurrence.

Cafegruppens medlemmer er tilfredse med den samlede omsætning, men også totalt udmattede. Drømmen om at stå og være cool bag cafedisken kom mere til at handle om benhårdt arbejde, kartoffelskrælning og opvask. Også

fodboldmålene er blevet revet væk, men der opstod et uforudset problem. Folk ville kun købe dem som par. Så er det ærgerligt at have produceret syv. Gruppen, der havde store planer om en hjemmelavet chokoladeproduktion, har brugt aftenen på at sælge slik fra Haribo, mens de har været tilhørere til de andre gruppers begejstrede salgstaler for deres produkter.

Hos smykkefirmaet Sølvfisken er alt gået som planlagt. Folk ser ud til at have taget sloganet "hvorfor blomster – sig det med sølv" til sig. Et målrettet samarbejde, hvor alle gruppens medlemmer, trods store faglige forskelle, har ydet deres bedste, har givet pote. De har lavet et eksemplarisk iværksætterprojekt, som giver håb og kridter banen op for fremtidige iværksætterprojekter. Det kan lade sig gøre – men man skal turde tro på det!

Idé og projektbeskrivelse: Anne Marie Borregaard, Poul Christiansen og Larry Martin

Deltagere i udviklingsarbejdet: Anne Marie Borregaard, Malene Dietz, Larry Martin, Janus Hendrichsen.